

Цілі розвитку тисячоліття: рожева мрія чи реальна мета?

Фото Укрінформу.

Підписуючи у 2000 році «Декларацію тисячоліття» на саміті ООН у Нью-Йорку, лідери держав та урядів 189 країн-членів, включно з Україною, затвердили програму поліпшення рівня життя населення світу до 2015 року. Її завдання, відомі як Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ), спрямовані на скорочення масштабів бідності й голоду, охорону материнства й дитинства, боротьбу з ВІЛ, малярією і туберкульозом та розв'язання інших проблем. 2003 року за ЦРТ було визначено конкретні завдання та індикатори для їхнього моніторингу в Україні.

Стосовно програм невідкладних соціально-економічних реформ потрібно було визначити пріоритети та гарантувати інвестиції в суспільство й інфраструктуру України. Про це йдеться в Національній доповіді «Цілі розвитку тисячоліття. Україна-2010», оприлюдненій 3 вересня 2010 року.

Автори звіту (під егідою Міністерства економіки України та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні) переглянули національні ЦРТ та підготували оновлену систему завдань та індикаторів з урахуванням специфіки національного розвитку у посткризовий період та викликів сучасного глобального розвитку. Оновлена матриця ЦРТ в Україні – 7 цілей, 15 завдань, 33 індикатори – розроблена шляхом прозорого та відкритого процесу стратегічного планування й прогнозування тенденцій розвитку до 2015 року.

Таким чином, оновлена матриця ЦРТ в Україні, розроблена відпо-

відно до глобальної матриці Цілей розвитку тисячоліття, включає такі пріоритетні завдання.

Цілі

1. Подолання бідності (3 завдання, 5 індикаторів).
2. Забезпечення якісної освіти впродовж життя (2 завдання, 6 індикаторів).
3. Забезпечення гендерної рівності (2 завдання, 4 індикатори).
4. Зменшення дитячої смертності (1 завдання, 2 індикатори).
5. Поліпшення здоров'я матерів (1 завдання, 2 індикатори).
6. Обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденції до скорочення їх масштабів (2 завдання, 6 індикаторів).
7. Сталий розвиток довкілля (4 завдання, 8 індикаторів).

У Національній доповіді зазначено, що впродовж останніх років (з 2000 року) з цілої низки перерахованих напрямів, включно зі скороченням рівня абсолютної бідності, дитячої та материнської смертності, забезпеченням доступу до середньої шкільної освіти, Україна зробила поступ уперед, хоча ще багато чого слід зробити. За підсумками 2009 року, падіння ВВП, наприклад, становило 15,1% та було одним із найбільших у світі (у 2008 році зростання уповільнилося з 6,3% за 9 місяців 2008 року до 2,3% – за підсумками року, тобто у IV кварталі падіння становило 7,8%). Показники рівня відносної бідності населення практично залишаються без змін (27% населення України), різниця між тривалістю життя чоловіків та жінок постійно збільшується, відповідь на епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, великою мірою, була малоефективна, а показники у природоохоронній сфері істотно не поліпшилися, навіть дещо погіршилися.

«Україна з повною відповідальністю підходить до питань подолання бідності, забезпечення якісної освіти, створення необхідних умов для збереження довкілля, поліпшення здоров'я матерів та зменшення дитячої смертності, приборкання епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, забезпечення гендерної рівності», – зазначив на загальних дебатах 65-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН 23 вересня 2010 року Президент України Віктор Янукович. «Сьогодні в нашій державі відбуваються глибокі внутрішні зміни. Ми нарешті досягли внутрішньополітичної стабільності, розпочали давно назрілі економічні та соціальні реформи. Упевнений, це дасть нам змогу більш активно брати участь у реалізації завдань ООН, яким Україна була віддана з самого початку. Однак серйозною проблемою, що значно загальмувала прогрес у розвитку як України, так і інших країн, стала світова економічна криза», – зазначив Віктор Янукович.

Аналізуючи виступ директора Інституту демографії й соціальних досліджень НАН України Елли Лібанової щодо ключових положень Національної доповіді (3 вересня 2010 року), можна поставити під сумнів прогресивні темпи українського розвитку. На сьогодні ми перебуваємо серед лідерів країн з середнім рівнем розвитку (у першій трійці між Вірменією і Азербайджаном) і посідаємо 85-те місце серед 178 країн світу. Однак не завжди параметри визначення індексу людського розвитку грали на користь країн з перехідною економікою: маючи індекс 0,796, ми випереджаємо середній розвиток у світі (0,759), проте поступаємо країнам з високим рівнем розвитку (індекс – 0,932). За індексом розвитку освіти ми, наприклад, виграємо в Японії, Великій Британії, Швейцарії й Ліхтенштейну (маємо індекс 0,960). Але не треба переоцінювати ці досягнення, адже багато здобутків нам залишив колишній СРСР, і, крім того, ми вчимо молоде покоління запам'ятовувати, а аж ніяк не думати, зазначила Елла Лібанова. Вираховуючи середню тривалість життя, можна сказати, що у 1960 році ми мали 7-ме місце в світі, випереджаючи навіть Японію. На сьогодні в нас передостаннє місце в регіоні Південно-Східної Європи й СНД: останнє посідає Російська Федерація. Ми живемо ніби у якомусь бермудському трикутнику, де зникають чоловіки віком старші 40 років, додала вона.

«Існує ціла низка перевічених часом стратегій, упровадження яких дозволить Україні виконати взяті на себе зобов'язання. Ці стратегії мають ґрунтуватися на досягненні стійкого економічного зростання,

забезпеченні рівного доступу до якісних медичних послуг і освіти, посиленні боротьби з ВІЛ-інфекцією, СНІДом і туберкульозом. Потрібні програми, які забезпечать підвищення адресності соціального захисту та розширення можливостей працевлаштування. Водночас пом'якшення наслідків зміни клімату та збереження біорізноманіття мають залишатись у центрі уваги як пріоритетні напрями», – підкреслив Олів'є Адам, Постійний координатор системи ООН та Постійний представник ПРООН в Україні.

«Бізнесові кола в Україні і світі мають сприяти досягненню ЦРТ. Їхня роль полягає у забезпеченні стабільності й довготривалого розвитку суспільства. Тому розумне управління бізнесом, у поєднанні з відповідними іноземними інвестиціями, є генератором ефективної економіки», – зазначив Джек Мендоза-Вілсон, директор із міжнародних зв'язків і відносин з інвесторами «Систем капітал менеджмент».

«За 10 років в Україні досягнуто прогресу у подоланні бідності й забезпеченні доступу до освіти. У 2010 році відбудуться зміни у встановлених державних мінімальних стандартах: мінімальні зарплата й пенсія піднімуться більше, ніж на 38 відсотків», – заявила з цього приводу Ірина Крючкова, заступник міністра економіки України. «Проте зараз спостерігається значний рівень бідності серед працюючого населення, сімей з дітьми, пенсіонерів і людей, котрі проживають у сільській місцевості. Особи, хворі на СНІД, швидко захворюють і на туберкульоз, тому основними завданнями є попередження нових випадків і допомога тим людям, котрі вже захворіли», – додала вона.

Виступаючи під час презентації доповіді, Ірина Акімова, перший заступник глави адміністрації Президента України, сказала, що Цілі розвитку тисячоліття цілком відповідають першочерговим завданням уряду України. За її словами, Віктор Янукович у своєму першому указі на посаді Президента відзначив, що подолання бідності є найважливішим пріоритетом у здійсненні реформ в Україні. А сама доповідь спрямована на висвітлення посткризового розвитку, вона є інструментом моніторингу й аналізу відповідної діяльності влади.

Анатолій Максютя, перший заступник міністра економіки України, висловив сподівання, що Національна доповідь з ЦРТ слугуватиме рушієм посилення складової людського розвитку під час розроблення та реалізації необхідних реформ.

А міністр у справах сім'ї, молоді та спорту України Равіль Сафіуллін

додав, що треба реально оцінювати становище й пріоритети.

Новий звіт визначив конкретні рекомендації, які сприятимуть досягненню ЦРТ у 2010–2015 роках.

Маємо надію, це допоможе.

Рекомендації:

1. Активізувати соціальну політику, спрямовану на забезпечення високих стандартів життя, підвищення ролі громадянських інститутів, підтримку громадських ініціатив, орієнтованих на соціальний захист, з підвищенням адресності соціальної підтримки населення.

2. Провести кардинальне реформування системи первинного перерозподілу доходів з метою уникнення надмірної диференціації доходів та досягнення їх справедлившого перерозподілу; зокрема, не оподатковувати доходи у межах прожиткового мінімуму, запровадити низку податків на багатство, надмірну нерухомість і спадщину тощо.

3. Внести зміни до політики оплати праці, неухильно забезпечувати гарантії у сфері оплати праці та зайнятості, посилити державний нагляд за додержанням роботодавцями законодавства про працю для недопущення поширення бідності серед працюючого населення.

4. Сформуванню оптимальну та збалансовану мережу дошкільних, середніх і вищих навчальних закладів відповідно до потреб населення та демографічної ситуації; сформуванню загальнонаціональну систему оцінки якості освіти і реалізованих освітніх програм.

5. Інвестувати в створення нових можливостей щодо залучення жінок до соціально-економічного та громадсько-політичного життя країни.

6. Забезпечити державні інвестиції у надання відповідних соціальних послуг, зокрема, охорону здоров'я, попередження небезпечних хвороб, впровадження в українському суспільстві засад здорового способу життя, розвиток інфраструктури, з окремим наголосом на поліпшенні доступу до медичного лікування для представників вразливих груп.

7. Поліпшити доступ до альтернативних джерел енергетики та розвивати енергоефективну економіку з окремим акцентом на скороченні викидів шкідливих парникових газів.

8. Встановити плідне партнерство між владою та бізнесом, поліпшити ведення діалогу між державою та суспільством з метою прискорення мобілізації внутрішніх ресурсів для фінансування ЦРТ.